

Algemeen

Elke eerste zondag van de maand gaat deze Nieuwsbrief naar een groot aantal griffiers, adjunct-griffiers en andere medewerkers in en om raadsgriffies.

Doelstelling is om “iets juridisch” dat mij afgelopen maand het meest is opgevallen met de lezers te delen, en er waar mogelijk leermomenten uit te halen.

Dit alles om zoveel mogelijk gemeenteraden support te bieden bij het juridisch optimaliseren van hun besluitvormingsprocessen en andere werkzaamheden.

Thema voor deze Nieuwsbrief is: wat doen we met de zittende wethouders?

Coalitievorming

Na de periodieke raadsverkiezingen van 2018 werden coalities gevormd. Met als logische uitwerking het benoemen van wethouders.

Samen met de burgemeester vormen zij het college van burgemeester en wethouders. Ik benadruk hier het woord “samen”. Er lijkt een trend te ontwikkelen waarin de wethouders dan wel hun politieke omgeving zichzelf als “college” beschouwen. Zonder burgemeester dus.

Vergis je niet: in de Grondwet en de Gemeentewet wordt consequent gesproken over “college van burgemeester en wethouders”. Collegiaal bestuur dus.

Beetje historie

Dat is al zo vanaf de wetwijziging uit 1928. Daarvoor (vanaf 1851) heette het dat de wethouders de burgemeester “bijstonden in het dagelijks bestuur van de gemeente”.

Soort van hulpburgemeester destijds dus, een beetje ondergeschikt aan.

Die verhouding zou maar zo kunnen terugkomen als die gekozen burgemeester de benoemde burgemeester verdringt.

Maar goed, dat zijn (verre) toekomstbespiegelingen. Eerst deze raadsperiode.

Houdbaarheidsdatum college

Colleges worden gevormd met als doel de volle raadsperiode bijeen blijven, evenals dat geldt voor de coalitie.

Inmiddels is de 2^e helft van deze raadsperiode begonnen en her en der vallen coalities als rijpe appels uit de boom.

Best wel vroeg, al na circa 2 jaar.

Politieke coalitiedromen die op de roze wolk van 2018 ontstonden spatten tussentijds uiteen.

Met tal van oorzaken en aanleidingen: verstoorde collegeverhoudingen, verstoorde coalitieverhoudingen, financiële perikelen enzovoorts.

Een tussentijdse pas op de plaats is het gevolg, en daarbij past een herbezinning op coalitieakkoord en collegesamenstelling.

Demissionair?

Als duidelijk wordt dat de coalitie het voorjaar van 2022 niet zal halen, beraden de wethouders zich op hun positie: hoe moet het nu met mij, ben ik nog wethouder, blijf ik wethouder en moet ik mijzelf misschien “demissionair” verklaren?

Gemeenterechtelijk is het simpel: betrokkenen zijn tot wethouder benoemd door de gemeenteraad en aan die benoeming schort niets als het schuurt in de coalitie.

Oftewel: ook in deze situatie zijn de artikelen 43 en 49 Gemeentewet gewoon van kracht.

Zolang een wethouder geen ontslag neemt dan wel krijgt kan hij zijn werkzaamheden ten volle blijven uitoefenen. Dat om politieke redenen de keuze wordt gemaakt om “op de winkel te passen” is een gegeven, meer niet.

In het gemeenterecht zijn wethouders uitsluitend demissionair na de periodieke raadsverkiezingen, en wel totdat de raad de wethouders voor de nieuwe periode heeft benoemd. Dus een tussentijdse demissionariteit bestaat simpelweg niet.

Een nieuwe ploeg

Voorop staat dat het belang van de gemeente erbij is gebaat dat duidelijkheid ontstaat over de vraag: hoe verder? Die vraag wordt niet zelden neergelegd bij extern geworven informateurs en/of verkenner. Nadat onder hun leiding alles op een rij is gezet en een (nieuwe) coalitie is geconstrueerd, volgt als sluitstuk van de impasse de invulling van de wethoudersposten voor de resterende raadsperiode.

Hoe die ploeg wordt ingevuld is “aan de politiek”. Alle smaken zijn denkbaar: alle wethouders blijven zitten, alle wethouders worden vervangen dan wel van beide varianten een beetje. Als wethouders moeten worden vervangen door nieuw wethoudersbloed, zal de raad eerst moeten zorgen voor het vrijkomen van bestaande wethoudersposten. De wethouders waren immers nog (volwaardig) wethouder gedurende de impasse. En niemand kan hen verplichten om vrijwillig plaats te maken voor het nieuwe bloed.

De wissel

Een wethouderswissel komt tot stand door ontslag van de gaande wethouder en benoeming van de nieuwe wethouder. Het ontslag van de gaande wethouder kan op basis van vrijwilligheid: betrokkene neemt (onmiddellijk) ontslag en deelt dat schriftelijk aan de raad mee. Toepassing van artikel 43 Gemeentewet.

Of betrokkene weigert ontslag te nemen (hij heeft immers niets misdaan), en dan is het aan de raad om artikel 49 Gemeentewet toe te passen. Allereerst neemt de raad het besluit om het vertrouwen in de wethouder op te zeggen (beter bekend als “motie van wantrouwen”), waarna betrokkene de gelegenheid krijgt om ontslag te nemen. Laat hij dat na, dan is het wederom aan de raad om een besluit te nemen: het geven van ontslag aan de wethouder. Het stemmen over het opzeggen van vertrouwen vindt hoofdelijk plaats, het ontslagbesluit komt tot stand via een geheime schriftelijke stemming.

De gelukkige die wethouder mag blijven hoeft niet nog eens te worden benoemd. Die was immers al wethouder!

Tot slot

Het zomerreces is begonnen of staat op het punt van beginnen. Ik wens de lezer van deze Nieuwsbrief een fijne vakantieperiode toe!